

“MIJN MOEDER MAAKTE ME EXPRES ZIEK”

Sonja (43) was haar hele jeugd ziek en lag tientallen keren in het ziekenhuis. Pas op haar 31e kwam ze erachter dat haar moeder het syndroom van Münchhausen by proxy heeft.

TEKST LIESBETH OESEBURG

“In mijn kindertijd was ik enorm vaak ziek. Ik was nog maar een peuter toen ik al kampte met verstopping. Regelmatig verging ik van de buikpijn. Mijn moeder gaf me dan een drankje – om beter naar de wc te kunnen, volgens haar. Dat was nog maar iets kleins. Maar alle normale kinderziektes, die ieder kind maar één keer krijgt, troffen mij drie of vier keer. Toen ik acht was, brak ik door een val van het aanrecht mijn arm. Ook mijn pols moest het ontgelden en mijn elleboog raakte verbrijzeld. Daarna heb ik in vier jaar tijd 25 keer iets gebroken. Als ik mijn arm maar stootte, was het al mis. In die jaren zat ik wel drie keer per week in het ziekenhuis. Die breuken zaten er echt, dat was te zien op de röntgenfoto's. Volgens mijn moeder had ik een heel erge ziekte, osteogenesis imperfecta, brozebottenziekte. Ik was broodmager, want ik lustte weinig als kind. Als ik foto's bekijk van mijn jeugd, zie ik een levend skelet. Toen ik eindelijk iets had gevonden wat ik lekker vond – rozijntjes – zei mijn moeder dat het dode vliegen waren en dat ik die niet moest eten. Op mijn twaalfde waren we samen bij de schoolarts. Die ging ontzettend tekeer, zei dat ik niet goed werd verzorgd en dat ik ondervoed was. Ik vond het zielig voor mijn moeder, dacht dat ze juist heel goed voor me was.

Huilend zei m'n moeder tegen me dat ik niet moest geloven wat de arts zei.”

Leugens

“Het idee dat er iets niet klopte, kreeg ik pas toen veertien jaar geleden mijn eerste kind werd geboren. Omdat ze verkeerd lag, moest ik naar het ziekenhuis voor een keizersnee. Om die reden vroeg de arts wat informatie over mijn gezondheid, onder andere of er veel botbreuken bij ons in de familie voorkamen. ‘U heeft zelf ooit de diagnose osteogenesis imperfecta bij me gesteld’, antwoordde ik. Hij keek me verbaasd aan en zei dat hij zich daar niets bij kon voorstellen. Het bleek ook niet in mijn dossier te staan. Ik begreep er niets van. Twee jaar daarna spraken mijn broer en ik naar elkaar uit dat er iets raars met onze moeder aan de hand moest zijn. Steeds vaker bleek wat ze zei niet te kloppen. Zo zou mijn zusje lijden aan een besmettelijke vorm van hersenvliesontsteking. Mijn toen mijn broer iets kreeg met de dochter van de burgermeester viel ze door de mand. Als burgermeester krijg je een telefoontje uit het ziekenhuis als er hersenvliesontsteking ‘heerst’, dus vroeg hij het ziekenhuis waarom hij niet was gewaarschuwd, en kreeg te horen dat mijn zus gewoon een griepje had. Verbaasd vertelde hij mijn broer dat het verhaal van

« ZE DOET OF ZE DOM IS, MAAR ZE IS HEEL PIENTER »

onze moeder niet klopte. Toen bleek dat ze bij de bakker had verkondigd dat ik kanker had, zijn mijn broer en ik naar een psychiater gestapt voor informatie. Die antwoordde: 'Voor mij is het zo klaar als een klontje, dit lijkt op het Münchhausen by proxy syndroom.' Pas toen konden we een etiketje plakken op de bizarre gebeurtenissen uit onze jeugd. Ik had helemaal geen osteogenesis imperfecta. De reden dat ik zo snel iets brak, was dat ik amper voedingsstoffen binnen kreeg als kind. Want op de middelbare school ging het over omdat mijn moeder me vanaf dat moment niet meer van het eten kon afhouden. Met vriendinnen ging ik tussen de middag naar de bakker voor een puddingbroodje of iets anders lekkers. En al die viervoudige kinderziektes, die waren me gewoon aangepraat. De psychiater vertelde dat dit syndroom vaak ontstaat door een traumatische ervaring. Omdat wij een ontzettend lieve opa en oma hadden, konden we niet begrijpen waar het met haar was misgegaan. Maar als schippersdochter is ze opgevoed door mijn oom en tante, die naast twee ongetrouwde broers woonden. We vermoeden door bepaalde opmerkingen dat ze wellicht is misbruikt door één van hen. Toen ik ontdekte dat mijn moeder Münchhausen by proxy had, voelde ik me zó naïef. Maar je hebt maar één paar ouders. Je vertrouwt erop dat wat zij doen, goed is. Mijn vader was boer en werkte de hele dag buiten, dus mijn moeder kon van alles vertellen. Niemand controleerde dat en wij waren te klein. Ze snakte naar aandacht van de artsen. Ze doet altijd alsof ze dom is, maar ze is heel pienter. Ze weet alles over ziektes, is erdoor geobsedeerd en maakt ook zichzelf ziek. Ooit heeft ze met zogenaamde ernstige hartklachten vijf dagen op de intensive care gelegen, terwijl ze helemaal niks mankeerde. Ze draaide de artsen telkens weer een rad voor ogen. Hoe ze voor elkaar kreeg om te worden geloofd, weet ik niet. Misschien

vertelde ze maar gewoon wat. En ik vermoed ook dat ze ons soms medicijnen gaf om ons ziek te maken."

Burn-out

"Ik denk dat mijn moeder weet dat wij het weten, maar ze heeft er nooit iets over gezegd. En ik heb haar niet geconfronteerd met wat we nu weten. Aan de ene kant zou ik het willen, maar aan de andere kant wil ik niet de familiebanden kapot maken en mijn vader verdriet doen. Daarbij, ze zijn al bijna zeventig. Wat heeft het nog voor zin? Dankzij mijn opa en oma zijn mijn broer, zusje en ik er goed uitgekomen. Ze hebben ons zo veel liefde gegeven. Mijn vader is ook een lieve man, maar die zag nooit – nog steeds niet – wat mijn moeder ons heeft aangedaan. Mijn moeder zit nu in een scootmobiel, ze heeft zichzelf zo vergiftigd met allerlei medicijnen dat ze niks meer kan.

Nu ik volwassen ben, vraag ik me vaak af hoe het kan dat een moeder haar kind zulke dingen aandoet. Moeder was alles voor ons, ze leek de geweldigste ouder die er was, want ze deed veel leuke dingen met ons. Die gedachte probeer ik vast te houden, dat ze dat óók deed. Ik denk dat ze echt geloofde dat wij zogenaamd ernstig ziek waren, sommige mensen kunnen zo ontzettend goed liegen dat ze zelf in hun leugens gaan geloven. Ik ben niet altijd zo begrijpend geweest, aanvankelijk haatte ik haar echt en liep ik met veel wrok en bitterheid rond. Ik kwam daardoor weinig bij mijn ouders en als ik er was, gedroeg ik me oppervlakkig. Ik kon niet meer van haar houden. Zes jaar geleden kreeg ik een burn-out, het moest er blijkbaar toch een keer uit. Als ik mijn geloof niet had gehad, weet ik niet hoe ik er nu aan toe was geweest. Mensen uit de kerk hebben me goed begeleid. Er kwam van alles boven en daar heb ik veel over gepraat. Toen heb ik het mijn moeder ook kunnen vergeven. Als je een ander vergeeft, is bij jou zelf de pijn weg. De laatste jaren voel ik weer wat warmte tussen ons. Ik heb medelijden met haar; naast een dader, zie ik haar ook als een slachtoffer. Tja. Het is achter de rug en ik kan niets veranderen aan wat er is gebeurd. Ik laat het rusten, ik ben ervan losgekomen." ■

De naam van de geïnterviewde is op haar verzoek veranderd.

FOTOGRAFIE JULIAN MARSHALL

Strafbaar

Medical Child Abuse – medische kindermishandeling – luidt de meer logische naam voor Münchhausen by proxy. MCA is het bewust ziek maken van je kind of een ziekte verzinnen om zelf aandacht te krijgen van medisch personeel. Per jaar overlijden in Nederland naar schatting vijf kinderen aan deze vorm van kindermishandeling. Vaak wordt gezegd dat de (veelal) moeders 'lijden'

aan Münchhausen by proxy of dat ze het 'hebben'. Maar MCA is niet iets waar je aan lijdt, het gaat om strafbare kindermishandeling. De daders kunnen wel lijden aan een psychiatrische stoornis, maar die heet dan geen MCA of Münchhausen by proxy. Voor wie er meer over wil lezen: Roos Boum schreef de autobiografische roman *Valse salie* over haar ervaringen met een moeder met MCA.